

Prečišćeni tekst Zakona o zabrani diskriminacije obuhvata sljedeće propise:

1. Zakon o zabrani diskriminacije ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10 od 06.08.2010),
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list Crne Gore", br. 040/11 od 08.08.2011),
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije ("Službeni list Crne Gore", br. 018/14 od 11.04.2014), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

ZAKON

O ZABRANI DISKRIMINACIJE

("Službeni list Crne Gore", br. 046/10 od 06.08.2010, 040/11 od 08.08.2011, 018/14 od 11.04.2014)

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Zabrana i zaštita od diskriminacije kao i promocija jednakosti ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom.

Na zabranu i zaštitu od diskriminacije, kao i na promociju jednakosti primjenjuju se i odredbe drugih zakona kojima se uređuje zabrana i zaštita od diskriminacije po pojedinim osnovama ili u vezi sa ostvarivanjem pojedinih prava, kao i promocija jednakosti, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Zabrana diskriminacije

Član 2

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako neopravdano, pravno ili faktičko, neposredno ili posredno pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

Neposredna diskriminacija postoji ako se aktom, radnjom ili nečinjenjem lica ili grupa lica, u istoj ili sličnoj situaciji, dovode ili su dovedeni, odnosno mogu biti dovedeni u nejednak položaj u odnosu na drugo lice ili grupu lica po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.

Posredna diskriminacija postoji ako prividno neutralna odredba propisa ili opšteg akta, kriterijum ili praksa dovodi ili bi mogla dovesti lica ili grupu lica u nejednak položaj u odnosu na druga lica ili grupu lica, po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana, osim ako je ta odredba, kriterijum ili praksa objektivno i razumno opravdana zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.

Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.

Zaštita od diskriminacije

Član 3

Pravo na zaštitu od diskriminacije pripada svim fizičkim i pravnim licima na koja se primjenjuju propisi Crne Gore, ako su diskriminisana po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona.

Ovaj zakon se primjenjuje na javni i privatni sektor.

Lica koja prijavljuju diskriminaciju

Član 4

Niko ne može da trpi štetne posljedice zbog prijavljivanja slučaja diskriminacije, davanja iskaza pred nadležnim organom ili nuđenja dokaza u postupku u kojem se ispituje slučaj diskriminacije.

Lica su zaštićena od bilo kojeg štetnog postupanja ili posljedice kao reakcije na prijavu ili postupak koji se vodi zbog kršenja načela nediskriminacije.

Propisi i posebne mjere

Član 5

Propise i posebne mjere koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju mogu donositi, odnosno uvoditi i sprovoditi, u okviru svojih nadležnosti i ovlašćenja državni organi, organi državne uprave, organi jedinica lokalne samouprave, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i druga pravna i fizička lica.

Mjere iz stava 1 ovog člana primjenjuju se srazmjerno potrebama i mogućnostima i traju do ostvarenja ciljeva koji su tim mjerama utvrđeni.

Pristanak

Član 6

Pristanak lica na diskriminaciju ne oslobađa odgovornosti lica koje vrši diskriminaciju, daje instrukcije ili podstiče na vršenje diskriminacije.

II. POSEBNI OBLICI DISKRIMINACIJE

Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje

Član 7

Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po jednom ili više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, kad neželjeno ponašanje ima za cilj ili čija posljedica je povreda ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog ili ponižavajućeg okruženja, smatraće se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona.

Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo nekog lica ili grupe lica, odnosno kojim se postiže takav učinak, i kojim se posebno izaziva strah, stvara neprijateljsko ili ponižavajuće okruženje, i izaziva osjećaj poniženosti ili uvrijeđenosti.

Mobing

Član 8

Briše se. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije, "Sl. list CG", br. 18/14)

Segregacija

Član 9

Diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona smatra se i segregacija.

Segregacija je svaki akt, radnja ili propuštanje da se izvrši radnja, kojima se vrši prisilno ili sistemsko razdvajanje ili razlikovanje lica po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona.

Govor mržnje

Član 9a

Govor mržnje je svaki oblik izražavanja ideja, tvrdnji, informacija i mišljenja koji širi, raspiruje, podstiče ili pravda diskriminaciju, mržnju ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, ksenofobiju, rasnu mržnju, antisemitizam ili ostale oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, uključujući i netoleranciju izraženu u formi nacionalizma, diskriminacije i neprijateljstva protiv manjina.

Diskriminacija u korišćenju objekata i površina u javnoj upotrebi

Član 10

Ograničavanje ili onemogućavanje korišćenja objekata i površina u javnoj upotrebi licu ili grupi lica, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, smatra se diskriminacijom.

Pravo na korišćenje objekata i površina u javnoj upotrebi može biti ograničeno samo u skladu sa zakonom.

Diskriminacija u pružanju dobara i usluga

Član 11

Diskriminacijom u oblasti pružanja javnih i privatnih dobara i usluga, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, smatra se:

- 1) otežavanje ili onemogućavanje pružanja dobara i usluga;
- 2) odbijanje pružanja dobara i usluga;
- 3) uslovljavanje pružanja dobara i usluga uslovima koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica;
- 4) namjerno kašnjenje ili odlaganje pružanja dobara i usluga, iako je lice ili grupa lica zatražila i ispunila uslove za blagovremeno pružanje dobara i usluga prije drugih lica ili grupe lica.

Diskriminacija po osnovu zdravstvenog stanja

Član 12

Onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje zapošljavanja, rada, školovanja ili bilo koje drugo neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje prema licu ili grupi lica, po osnovu zdravstvenog stanja, smatra se diskriminacijom.

Diskriminacija po osnovu starosne dobi

Član 13

Onemogućavanje ili ograničavanje ostvarivanja prava ili bilo koje drugo neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje prema licu ili grupi lica, po osnovu starosne dobi, smatra se diskriminacijom.

Politička diskriminacija

Član 14

Zabranjena je diskriminacija pojedinaca ili grupa lica zbog političkog ubjeđenja, zbog pripadanja ili nepripadanja političkoj partiji ili drugoj organizaciji.

Diskriminacija u oblasti vaspitanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja

Član 15

Diskriminacijom u oblasti vaspitanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja smatra se otežavanje ili onemogućavanje upisa u vaspitno-obrazovnu ustanovu i ustanovu visokog obrazovanja i izbora obrazovnog programa na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja, isključivanje iz ovih ustanova, otežavanje ili uskraćivanje mogućnosti praćenja nastave i učešća u drugim vaspitnim, odnosno obrazovnim aktivnostima, razvrstavanje djece, učenika/ca, polaznika/ca obrazovanja i studenata/kinja, zlostavljanje ili na drugi način neopravdano pravljenje razlika ili nejednako postupanje prema njima, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona.

Diskriminacija u oblasti rada

Član 16

Pored slučajeva diskriminacije utvrđenih zakonom kojim se uređuje oblast rada i zapošljavanja, diskriminacijom u radu smatra se i isplata nejednake zarade, odnosno naknade za rad jednake vrijednosti licu ili grupi lica, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona.

Pravo na zaštitu od diskriminacije iz stava 1 ovog člana imaju i lica koja obavljaju privremene i povremene

poslove ili poslove po posebnom ugovoru, studenti/kinje i učenici/ce na praksi, kao i druga lica koja po bilo kom osnovu učestvuju u radu kod poslodavca.

Ne smatra se diskriminacijom pravljenje razlike, isključenje ili davanja prvenstva zbog osobenosti određenog posla kod kojeg lično svojstvo lica predstavlja stvarni i odlučujući uslov obavljanja posla, ako je svrha koja se time želi postići opravdana i ako je uslov srazmjeran, kao i preduzimanje mjera zaštite prema pojedinim kriterijumima lica iz stava 2 ovog člana.

Rasna diskriminacija i diskriminacija po osnovu vjere ili uvjerenja

Član 17

Rasna diskriminacija je svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica sa uvjerenjem da rasa, boja kože, jezik, nacionalnost ili nacionalno ili etničko porijeklo, opravdavaju omalovažavanje lica ili grupe lica, odnosno opravdavaju ideju o nadmoći nekog lica ili grupe lica prema onima koji nisu članovi te grupe.

Diskriminacijom po osnovu vjere ili uvjerenja smatra se svako postupanje koje je suprotno načelu slobode vjeroispovijesti, odnosno svako nejednako postupanje, pravljenje razlike, ili dovođenje u nejednak položaj lica po osnovu vjere ili ličnog uvjerenja, kao i pripadanja ili nepripadanja nekoj vjerskoj zajednici.

Diskriminacija lica sa invaliditetom

Član 18

Nedostupnost prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom, odnosno onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje korišćenja navedenih objekata, na način koji nije nesrazmjeran teret za pravno ili fizičko lice koje je dužno da to omogućiti, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona.

Diskriminacija lica sa invaliditetom postoji i u slučaju kad nisu preduzete posebne mjere za otklanjanje ograničenja, odnosno nejednakog položaja u kojem se ta lica nalaze.

Diskriminacija po osnovu rodnog identiteta i seksualne orijentacije

Član 19

Svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica po osnovu rodnog identiteta ili seksualne orijentacije smatra se diskriminacijom.

Svako ima pravo da izrazi svoj rodni identitet i seksualnu orijentaciju.

Niko ne može biti pozvan da se javno izjasni o svom rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji.

Pod rodnim identitetom podrazumijeva se sopstveni rodni doživljaj koji ne mora zavisiti od pola koji je utvrđen i upisan prilikom rođenja. Rodni identitet tiče se svakog lica i ne podrazumijeva samo binarni koncept muškog ili ženskog.

Pod seksualnom orijentacijom podrazumijeva se emocionalna i/ili fizička privlačnost ili naklonost koja može biti prema licima istog i/ili različitog pola.

Teži oblik diskriminacije

Član 20

Težim oblikom diskriminacije, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, smatra se diskriminacija:

- 1) učinjena prema istom licu ili grupi lica po više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona (višestruka diskriminacija);
- 2) učinjena više puta prema istom licu ili grupi lica (ponovljena diskriminacija);
- 3) učinjena u dužem vremenskom periodu prema istom licu ili grupi lica (produžena diskriminacija);
- 4) propagiranjem putem javnih glasila, kao i ispisivanjem i isticanjem sadržaja i simbola diskriminatorne sadržine na javnim mjestima;
- 5) koja ima naročito teške posljedice po diskriminisano lice, grupu lica ili po njihovu imovinu.

III. ZAŠTITNIK/CA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

Nadležnost Zaštitnika/ce

Član 21

Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:

- 1) postupa po pritužbama zbog diskriminatorskog postupanja organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak;
- 2) podnosiocu/teljki pritužbe koji/a smatra da je diskriminisan/a od strane organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica daje potrebna obavještenja o njegovim/njenim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite;
- 3) sprovodi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije;
- 4) pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umješak/ica kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik/ca procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema grupi lica sa istim ličnim svojstvima;
- 5) upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;
- 6) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;
- 7) prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;
- 8) preduzima aktivnosti radi promocije jednakosti;
- 9) podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti;
- 10) vrši i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlaštenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce.

Podnošenje pritužbe

Član 22

Svako ko smatra da je diskriminisan aktom, radnjom ili nepostupanjem organa i drugih pravnih i fizičkih lica, može se obratiti pritužbom Zaštitniku/ci.

Pritužbu iz stava 1 ovog člana Zaštitniku/ci mogu podnijeti i organizacije ili pojedinci/ke koji/e se bave zaštitom ljudskih prava, uz saglasnost diskriminisanog lica ili grupe lica.

Postupanje po pritužbama iz st. 1 i 2 ovog člana, sprovodi se u skladu sa propisima kojima je uređen način rada Zaštitnika/ce, ukoliko ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Izvještaji Zaštitnika/ce

Član 23

Briše se. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije, "Sl. list CG", br. 18/14)

IV. SUDSKA ZAŠTITA

Postupak pred sudom

Član 24

Svako ko smatra da je povrijeđen diskriminatorskim postupanjem organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica ima pravo na zaštitu pred sudom, u skladu sa zakonom.

Postupak se pokreće tužbom.

Na postupak iz stava 2 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Postupak iz stava 2 ovog člana je hitan.

U sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena.

Mjesna nadležnost

Član 25

U postupku za zaštitu od diskriminacije mjesno je nadležan, pored suda opšte mjesne nadležnosti, i sud na čijem području je prebivalište, odnosno sjedište tužioca/teljke.

Tužba

Član 26

Tužbom iz člana 24 stav 2 ovog zakona može se tražiti i:

- 1) utvrđenje da je tuženi/a diskriminatorски postupao/la prema tužiocu/teljki;
- 2) zabrana vršenja radnje od koje prijeti diskriminacija, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije;
- 2a) uklanjanje posljedica diskriminatorskog postupanja;
- 3) naknada štete, u skladu sa zakonom;
- 4) objavljivanje presude kojom je utvrđena diskriminacija na trošak tuženog/e u medijima.

U slučajevima iz stava 1 tač. 1, 2 i 2a ovog člana tužbeni zahtjev može se istaći zajedno sa zahtjevima za zaštitu prava o kojima se odlučuje u parničnom postupku, ako su ovi zahtjevi u međusobnoj vezi i zasnivaju se na istom činjeničnom i pravnom osnovu.

Rok za podnošenje tužbe

Član 27

Tužba iz člana 24 stav 2 ovog zakona može se podnijeti u roku od godinu dana od dana saznanja za učinjenu diskriminaciju a najkasnije u roku od tri godine od dana učinjene diskriminacije.

Privremene mjere

Član 28

Prije pokretanja ili u toku postupka po tužbi iz člana 24 ovog zakona sud može, na predlog stranke, odrediti privremene mjere.

U predlogu za izdavanje privremene mjere mora se učiniti vjerovatnim da je mjera potrebna da bi se spriječila opasnost od nastupanja nenadoknadive štete, osobito teške povrede prava na jednako postupanje ili sprječavanje nasilja.

O predlogu za izdavanje privremene mjere sud je dužan da donese odluku bez odlaganja.

Na postupak iz stava 1 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršnom postupku.

Teret dokazivanja

Član 29

Ukoliko tužilac/teljka učini vjerovatnim da je tuženi/a izvršio/la akt diskriminacije, teret dokazivanja da usljed tog akta nije došlo do povrede jednakosti u pravima i pred zakonom prelazi na tuženog/u.

Odredba stava 1 ovog člana ne odnosi se na prekršajni i krivični postupak.

Druga lica koja mogu podnijeti tužbu

Član 30

Tužbu iz člana 26 stav 1 tač. 1, 2 i 4 ovog zakona, u ime diskriminisanog lica ili grupe lica, mogu podnijeti i organizacije ili pojedinci/ke koji/e se bave zaštitom ljudskih prava.

Tužba iz stava 1 ovog člana može se podnijeti samo uz pisani pristanak diskriminisanog lica ili grupe lica.

Tužbu iz člana 26 ovog zakona može podnijeti i lice koje se, u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije, na bilo koji način predstavi, odnosno stavi u poziciju lica koje može biti diskriminirano po nekom od osnova iz člana 2 ovog zakona.

Obavješćavanje Zaštitnika/ce

Član 31

Podnositelj/teljka tužbe iz čl. 24 i 30 ovog zakona koji/a je podnio/la i pritužbu Zaštitniku/ci dužan/na je da pisanim putem obavijesti Zaštitnika/cu o pokretanju sudskog postupka.

V. INSPEKCIJSKI NADZOR

Uloga inspekcija

Član 32

Inspekcijski nadzor u odnosu na diskriminaciju u oblasti rada i zapošljavanja, zaštite na radu, zdravstvene zaštite, obrazovanja, građevinarstva, saobraćaja, turizma i u drugim oblastima vrše inspekcije nadležne za te oblasti, u skladu sa zakonom.

Posebna ovlašćenja

Član 32a

Kad se u postupku inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, pored ovlašćenja propisanih zakonom, inspektor/ka je ovlašćen/a da na zahtjev lica koje smatra da je diskriminisano, a koje je pokrenulo postupak za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda, privremeno odloži izvršenje rješenja, drugog akta ili radnje subjekta nadzora, do donošenja pravosnažne odluke suda.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana, može se podnijeti u roku od osam dana od dana pokretanja postupka za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda.

O zahtjevu iz stava 1 ovog člana, inspektor/ka je dužan/a da odluči u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva.

VI. EVIDENCIJA

Vođenje evidencije

Član 33

Sudovi, državna tužilaštva, organi za prekršaje, organ uprave nadležan za policijske poslove i inspekcijski organi dužni su da vode posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (u daljem tekstu: posebna evidencija).

Podatke iz posebne evidencije, organi iz stava 1 ovog člana dostavljaju Zaštitniku/ci, najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu, a na zahtjev Zaštitnika/ce dužni su da podatke iz ove evidencije dostave i za određeni kraći period u toku godine.

Bliži sadržaj i način vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za ljudska i manjinska prava.

VII. KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 34

Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) izražavanjem ideja, tvrdnji, informacija, mišljenja, podstakne ili opravda diskriminaciju, mržnju ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, ksenofobija, rasnu mržnju, antisemitizam, ili ostale oblike mržnje zasnovane na netoleranciju, uključujući i netoleranciju izraženu u formi nacionalizma, diskriminacije i neprijateljstva protiv manjina (član 9a);
- 2) odbije pružanje javnih usluga, uslovi pružanje usluga uslovima koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica ili namjerno kasni ili odlaže pružanje usluga, iako su lice ili grupa lica zatražili i ispunili uslove za pravovremeno pružanje usluga prije drugih lica (član 11);
- 3) neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa, onemogućava, ograničava ili otežava zapošljavanje, rad, školovanje ili neopravdano uskraćuje drugo pravo licu ili grupi lica, po osnovu zdravstvenog stanja (član 12);

- 4) onemogućava ili ograničava ostvarivanje prava, neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa prema licu ili grupi lica, po osnovu starosne dobi (član 13);
 - 5) oteža ili onemogućuje upis u vaspitno-obrazovnu ustanovu i ustanovu visokog obrazovanja i izbor obrazovnog programa na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja, isključuje iz ovih ustanova, oteža ili uskrati mogućnost praćenja nastave i učešća u drugim vaspitnim, odnosno obrazovnim aktivnostima, razvrstava djecu, učenike/ce, polaznike/ce obrazovanja i studente/tice, zlostavlja ili na drugi način neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa prema njima, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog člana (član 15);
 - 6) isplati nejednake zarade, odnosno naknade za rad jednake vrijednosti licu ili grupi lica, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona (član 16);
 - 7) onemogućuje, ograniči ili oteža korišćenje prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom (član 18);
 - 8) podnese tužbu bez pisanog pristanka diskriminisanog lica ili grupe lica (član 30 stav 2).
- Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, organu lokalne samouprave i organu lokalne uprave novčanom kaznom od 100 eura do 2.000 eura.
- Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 6.000 eura.

Član 34a

Novčanom kaznom od 100 eura do 2.000 eura kazniće se odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave i organu lokalne samouprave ako:

- 1) ne vodi posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom (član 33 stav 1);
- 2) podatke iz posebne evidencije ne dostavi Zaštitniku/ci u rokovima propisanim u član 33 stav 2 ovog zakona.

Član 34b

Za prekršaje iz člana 34 stav 1 i člana 34a ovog zakona može se, samostalno ili uz novčanu kaznu ili mjeru upozorenja, izreći jedna ili više zaštitnih mjera:

- 1) oduzimanje predmeta;
- 2) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti;
- 3) javno objavljivanje odluke.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta obavezno se izriče kada je prekršaj izvršen korišćenjem predmeta koji se oduzima, odnosno kada je predmet bio namijenjen izvršenju prekršaja ili je predmet koji se oduzima nastao zbog izvršenja prekršaja.

Zaštitna mjera zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti može se primijeniti u trajanju koje ne može biti kraće od 30 dana niti duže od šest mjeseci.

Zaštitna mjera javnog objavljivanja odluke izvršava se na način što se odluka objavljuje u javnim medijima dostupnim na cijeloj teritoriji Crne Gore.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Postupci po pritužbama

Član 35

Postupci po pritužbama koje se odnose na diskriminaciju podnešenim prije stupanja na snagu ovog zakona okončaću se u skladu sa propisima koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti

Član 36

Podzakonski akt iz člana 33 stav 3 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Usklađivanje podzakonskog akta

Član 36a

Podzakonski akt iz člana 33 stav 3 ovog zakona, uskladiće se sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važenja odredbe zakona

Član 36b

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 108 Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list CG", broj 40/11).

Stupanje na snagu

Član 37

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".